

tribuna | XAVIER DíEZ. Historiador

Memòries ofensives

En un país normal no haurien de ser trenta intel·lectuals els qui elevessin una queixa a l'alcaldia de Trieste, que vol reivindicar algú que va venir a atacar una república legítima una Catalunya autònoma i una població civil desarmada

Tot just fa alguns mesos Octavio Alberola i Fèlix Villgrasa publicaven, sota el significatiu títol de *Miedo a la memoria. Historia de la ley de reconciliación y concordia*, una de les primeres cròniques del fallit procés de la memòria històrica esdevingut en una Espanya sense capacitat de revisar el seu passat. Segons els autors, i segons la majoria d'historiadors catalans, l'Estat ha passat del silenci oficial de la transició al pànic a reobrir les fosses anònimes de la Guerra Civil per les conseqüències morals que suposaria, no furgar a velles ferides, sinó el qüestionament de l'ordre vigent fonamentat en el resultat d'una guerra civil que encara condiciona el present.

Sostenia Paul Ricoeur que el deure de la memòria sovint és una reivindicació feta per les víctimes d'una història criminal. La no-reparació històrica real, que més enllà de fets materials forçosament comporta rehabilitacions i condempnes simbòliques, implica bastir el present des de la injustícia i la il·legimitat de l'entramat vigent del sistema constitucional. Sense justícia, és impossible la reconciliació. I sense reconciliació, sense cancel·lar les hipoteques del passat, no és possible el futur. El fracàs del procés de la memòria històrica, expressat en la invisibilitat pública de l'Espanya i la Catalunya republicanes, i en l'entossudiment a no jutjar crims i criminals de guerra, representa un forat negre d'una democràcia fràgil i desvirtuada.

La memòria oficial, allà on parteix l'imaginari col·lectiu, està fonamentada en les relacions de poder del present. La negativa del monarca a condemnar el seu

El locutor feixista Mario Granbassi, a l'esquerra, mort en l'ofensiva italiana contra Catalunya durant la Guerra Civil, tindrà un carrer a Trieste si se'n surt Roberto Dipiazza, alcalde berlusconista, a la dreta.

mentor polític i de la del govern a no rehabilitar Companys ni anul·lar la farsa judicial que el condemnà s'expliquen pel fet d'impedir tallar les cadenes que uneixen l'ordre vigent a l'entramat juridicoinstitucional franquista i a reconèixer tàcitament la legalitat republicana.

Un esdeveniment llunyà posa en evidència, a cop més, les insuficiències actuals. A la ciutat de Trieste, dominada per Aliança Nacional, amb un alcalde berlusconista, Roberto Dipiazza, es vol dedicar un carrer al feixista local Mario Granbassi. Aquest era un periodista conegut pel programa radiofònic infantil on s'incitava les criatures a estimar *il Duce*, que s'allistà entusiàsticament al Corpo di Truppe Volontarie –forces italianes que Mussolini envià a la Guerra Civil– i que morí a l'ofensiva sobre Catalunya el 3 de gener de 1939, per la qual cosa fou condecorat pòstumament. Fet

molt significatiu, el carrer que ocuparia Granbassi serviria per desallotjar del nomenclàtor un patriota d'origen jueu, Giuseppe Revere, pròxim a un altre retirat el 1939, en virtut de les lleis antisemites, a un historiador també jueu, Samuele Romanin.

Resulta obvi que la desacomplexada dreta italiana d'una inspiració feixista teòricament foragitada de l'imaginari oficial veu en aquesta ocasió una passa més en la rehabilitació pública del totalitarisme, en contra de la llarga tradició cultural republicana del país. En aquest sentit, l'estratègia mediaticodemagògica de Silvio Berlusconi fa bona l'anàlisi d'Antonio Gramsci que considerava el feixisme com una versió particular del capitalisme, en aquest cas, el de la gestió privada que aplica el primer ministre italià en els afers públics, que els seus subordinats s'encarreguen d'executar en

contra de qualsevol consideració d'ordre moral en aquest procés d'involució de la memòria.

Per fer front a això, més de trenta reputats historiadors, opositors al franquisme i editors catalans van publicar el setembre passat una carta a un diari de la ciutat italiana tot protestant contra el que suposa una ofensa a Catalunya i als catalans. Sovint s'oblida que la intervenció italiana a la Guerra Civil a Catalunya comportà una cruel ofensiva aèria contra la ciutat de Barcelona, amb més de 3.000 civils morts. El mateix Mussolini ordenà a la seva aviació els durs bombardejos de març de 1938 com a experiment del que havia de ser la seva participació a la imminent Guerra Mundial. A diferència d'Alemanya, que el 1987 demanà perdó a la població de Gernika per l'acció de la legió Còndor, no consta cap disculpa oficial per part dels representants italians (com tampoc de l'exèrcit espanyol).

En un país normal, no haurien d'ésser trenta intel·lectuals els qui elevessin una queixa a l'alcaldia per reivindicar algú que va venir a atacar una república legítima, una Catalunya autònoma i una població civil desarmada. Correspondria als alts representants diplomàtics les pressions pertinents per retirar la iniciativa triestina. Caldria esperar que la nostra Generalitat protestés enèrgicament davant les autoritats italianes, així com l'Ajuntament d'una Barcelona màrtir respecte del que representa una ofensa a la memòria col·lectiva. Si fóssim un país normal, sense complexos i amb una autoestima restaurada, els nostàlgics del feixisme no gosarien insultar-nos des de la ciutat, bressol de la cultura i la identitat europea, d'un també indignat Claudio Magris.

de set en set | JOAN VENTURA

Desocupats

En 38 anys de vida laboral només he estat dos anys sense treballar i va ser per voluntat pròpia, per desconnectar d'una feina que no m'omplia i aprofitar per veure món i tornar al born. Una experiència cent per cent recomanable i que hauria de ser d'obligat compliment. També hi hem de descomptar els quinze mesos de mili, una època perduda en què, a més de servir l'Estat per força, no et pagaven (poc més d'un euro mensual!) i no cotitzaves a la Seguretat Social. És a dir, que l'Estat no solament et llevava un preciós temps dels millors anys de la vida, sinó que t'impedia produir i, a sobre, no vetllava pels teus drets, ni per respectar allò que es requereix a qualsevol empresa. Les xifres actualitzades del mercat laboral són molt

preocupants. De tots els efectes de la crisi, que ha esdevingut un mal necessari –és com un gran aiguat que neteja tota la brossa i putrefacció acumulada al riu de la vida–, el més greu és que hi hagi prop de tres milions i mig de persones sense feina, de les quals gairebé mig milió són a Catalunya. Tanta gent desenfeïnada és un autèntic problema social i no s'ho pot permetre cap país perquè porta al conflicte, al desarrelament i a la desesperança. Els mals auguris diuen que la situació s'allargarà fins passat el 2010, per tant, és del tot inexcusable que ens trenquem el cap buscant solucions des de tots els àmbits i des de tots els estaments, per paliar, en la mesura que sigui possible, aquesta angoixant i intranquil·litzadora conjuntura.

la galeria | MAGÍ SUNYER

Vaga

Llegeixo que es prepara una vaga general per protestar contra la crisi. L'anunci em desconcerta. És lògic i imprescindible que fem alguna cosa davant un desastre que patiran aquells que no han contribuït a fabricar-lo, però, què? Entenc que la vaga intentarà redreçar la gestió que el govern en fa, però el problema és que el govern representa una part no menyspreable però petita en aquest assumpte. Dit d'altra manera: el meu desconcert davant l'anunci és que la convocatòria no té un enemic identificable, aquell burgès gras, amb tern i *puro* que es podia amenaçar ha desaparegut. El capitalisme s'ha protegit amb l'anonimat i la globalització i la maniobra li han proporcionat la capa de la invisibilitat.

Si els manifestants van a buscar el culpable d'una deslocalització, com a màxim troben un representant sense poder de decisió, mentre que els que realment l'han decidit no són identificables i els que l'han imposat amb el pes d'unes accions que esperen rendiments abundosos resulten absolutament anònims. Això no és nou, però l'abassegadora onada globalitzadora ho ha agreujat fins a cotes molt altes. És per això que una vaga general pot tenir sentit, però temo que serà ineficaç contra els autèntics criminals que manipulen els fils de l'actual batibull. Si deixem de treballar i ens manifestem, ho farem convençuts que cal, però potser no sabrem ben bé a on adreçem els crits, i això desconcerta.